

RAZGOVOR: STIPE JUKIĆ, PREDSEDNIK VITEŠKOG ALKARSKOG DRUŠTVA

Alka je manifestacija od svjetskoga

Alka je bitna sastavnica hrvatskoga nacionalnog i kulturnog identiteta / Alka je toliko važna hrvatska nacionalna vrijednost da je normalno da u njezinoj značajnoj obljetnici aktivno sudjeluju sve značajne institucije hrvatske države

Ove godine obilježava se 300. obljetnica slavne sinjske pobjede nad Turcima. Te je 1715. godine 700 Sinjana od svoje tvrđave odbilo napad više desetaka tisuća Turaka, a nakon neočekivanog poraza, turska se vojska povukla iz Cetinjske krajine. U spomen na veličanstvenu pobjedu počelo se održavati viteško natjecanje, Alka, koja će ove godine proslaviti jubilej kakvim se može podičiti malo koja tradicija u hrvatskom narodu. Bio je to povod da razgovaramo sa Stipom Jukićem, koji je od 2006. na čelu Viteškog alkarskog društva.

Gospodine Jukić, kako biste ukratko saželi što je Sinjska alka?

Sinjska alka viteško je natjecanje u kojemu alkari na konjima u punom galopu (brzina ne smije biti manja od 45 km/h), kopljima dugačkim 290 do 300 cm gađaju željeznu alku obješenu (na 3.22 m visine) o konopu preko trkališta koje se nalazi u jednoj od glavnih ulica u Sinju. Alka ima dva koncentrična prstena spojena s tri pregrade: pogodak u srednji kolut nosi 3 *punta* (boda), u gornji pregradak 2, a u dva donja pregradka sa strana po 1. Pogodak u *sridu* oglašava se glazbom i *mačkulama*, topovskim salvama sa stare tvrđave Grad. Slavodobitnik je onaj alkar koji u tri trke sakupi najveći broj *punata*. Nakon završene Alke ponosno na koplju gradom prinosi plamenac hrvatske trobojnice, a Sinjani i Cetinjani slave ga cijelu godinu.

Alke su se u Srednjem vijeku trčale diljem Europe, ali su se pogasile. Zašto se održala Sinjska alka?

Da, trčala se diljem naše obale, u dvadesetak mjesta, i uglavnom je nestala. Sinjska se alka održala i zato što se, kao viteška igra, uspješno nadovezala na jedan zbiljski povijesni događaj koji je iznimno značajan za Sinj i cetinjski kraj. Taj povijesni događaj je pobjedonosna bitka iz 1715. godine kad su se sinjski branitelji uspješno oduprli osmanlijskoj sili, obranili sinjsku tvrđavu, prisilili napadača na uzmak. Odmah su branitelji toj pobjedi dali nadnaravno značenje povezan s pomoću Čudotvorne Gospe Sinjske. Tako ova pobjeda nije ostala samo jedna od pobjedonosnih događaja, u spomena na to – viteški turnir – nije samo uspomenička igra nego nešto što se ukorijenilo duboko u narodu.

Koliko je na njezino održanje utjecala činjenica da je Sinjska alka bila miljenica svih vlasti od utemeljenja do danas, izuzev kratkog vremena francuske vladavine Sinjem?

Sinjska alka je institucija, a sve institucije za svoj su opstanak nužno bile povezane s vlašću. No, u svom natjecateljskom dijelu, Alka je uvijek ostala viteški turnir.

Prije nekoliko godina na Alki ste ugostili veleposlanika Republike Turske. Bio je to prvi posjet Sinju predstavnika turske države još od 1715. Kako to komentirate?

Alkarski dvori u Sinju

Bilo nam je izuzetno zadovoljstvo što je veleposlanik Turske posjetio Sinj i Sinjsku alku, a Alka kao i viteška igra i kulturna institucija može i treba pridonijeti kulturnoj suradnji dviju država.

UNESCO je Sinjsku alku nedavno uvrstio na referentnu listu nematerijalnih spomenika kulture čovječanstva. Što to znači za Alku, Sinj i cijeli alkarski kraj?

To je veliko priznanje za Alku, Sinj i cijeli alkarski kraj a UNESCO je prepoznao veliku kulturnu vrijednost koju Alka nosi.

Sve do unatrag četrdesetak godina Viteško alkarsko društvo bilo je u oskudici, sa skromnim fondusom opreme, odore i starog oružja. Od tada do danas napravljen je veliki iskorak, a sad ste i pred završetkom Alkarskih dvora?

zej osjete alkarsko trkalište i samu trku Alke. Mislimo da on može biti dostojan reprezentant Alke, i svega onoga što ona kulturološki znači, ali i gospodarski pokretač razvojem kulturnoga turizma.

Hoće li muzej biti završen do ovogodišnjeg jubilarnog slavlja?

Hoće, muzej će biti otvoren 8. kolovoza i to će biti značajan datum u kronologiji Sinjske alke.

Kolika su bila ukupna ulaganja u Alkarske dvore, uključujući i Muzej Sinjske alke?

Ukupna ulaganja u Alkarske dvore uključujući i MSA su oko 90 milijuna kuna.

Otkuda Viteškom alkarskom društvu taj novac?

U financiranju Alkarskih dvora sudjeluje Ministarstvo kulture Republike Hrvatske s 50%, Splitsko-dalmatinska županija s 10%, Grad Sinj s 15% i Viteško alkarsko društvo s 25%. Svakako moramo izraziti zahvalnost navedenim institucijama koje su sudjelovale u financiranju Dvora. Viteško alkarsko društvo svoj iznos najvećim dijelom je ostvarilo zahvaljujući sponzorima i donatorima koji su prepoznali vrijednost ovoga projekta.

Hrvatski sabor nedavno je povukao pokroviteljstvo nad 300. obljetnicom Alke, i to nakon što je pokroviteljstvo prihvatila Predsjednica Republike. No pokroviteljstvo nad Alkom uvijek je imao predsjednik države. U čemu je bio nesporazum?

Na zamolbu Grada Sinja, Samostana Čudotvorne Gospe Sinjske i Viteškoga alkarskog društva Sinj Predsjedništvo Hrvatskoga sabora je 2009. prihvatilo pokroviteljstvo nad 300. obljetnicom čudesne obrane Sinja. Smatramo da je to podrazumijevalo sve projekte, a njihov je veliki broj koji su trajali godinama, a traju još i danas. Predsjednica Republike Hrvatske je pokroviteljica same igre Alke. Premijer Republike Hrvatske je predsjednik Organizacijskoga odbora 300. Alke koji je organizirao niz djelatnosti da bi se ova velika obljetnica ostvarila. Smatram da je Alka tako važna hrvatska nacionalna vrijednost i da je normalno da u ovoj značajnoj obljetnici aktivno sudjeluju sve značajne institucije hrvatske države.

Osnovali ste Počasni odbor obilježavanja 300. obljetnice čudesne obrane Sinja u čijem su sastavu predstavnici kulture, politike, društvenog života i crkve u Hrvatskoj, a na čijem je čelu predsjednik Hrvatskog sabora. Što je Alka dobila tim odborom?

Želeći proslavi dati nacionalno značenje, u počasnom odboru, koji je davno formiran, zastupljeni su najviši predstavnici civilnih i crkvenih vlasti, značajni predstavnici najviših nacionalnih institucija kulture i znanosti. Tako velikim odborom i uglednicima željeli smo objediniti sve što će pripomoći doličnom obilježavanju 300. obljetnice čudesne obrane Sinja, uložiti Gospe Sinjske i igri Alke kao značajne sinjske, cetinjske i hrvatske kulturne vrijednosti.

Nekoliko braniteljskih udruga prigovorilo je Društvu što u Počasnom odboru nema predstavnika branitelja, primjerice generala Gotovine ili Markača. Kako to komentirate?

Generali Gotovina i Markač prije dvije su godine proglašeni počasnim članovima VAD-a. Kako je najveći broj članova uprave i same skupštine dragovoljci i branitelji, smatrali smo da su na taj način zastupljeni predstavnici braniteljskih udruga. Sigurno je da je

Zahvaljujući dobrom radu uprava Viteškoga alkarskog društva Sinj tijekom zadnjih pola stoljeća te stručnjacima iz Hrvatskoga restauratorskog zavoda u Zagrebu restauriran je veliki dio odore, opreme i staroga oružja, a nabavljeni su i novi predmeti. Napominjem da su radovi na alkarskoj odori bili začetak osnivanja Odjela za tekstil Hrvatskoga restauratorskog zavoda.

Unutar Alkarskih dvora nalazit će se Muzej Sinjske alke. Što će Muzej značiti za Alku i Sinj, a što za one koji ga posjete?

Generacije ljudi u Alkarskom društvu sa njali su muzej Sinjske alke gdje će se dostojanstveno moći čuvati i predstavljati sve ono što je tijekom ovih triju stoljeća vezano za alku. Pokušavali su mnogi doći do takvoga muzeja, a tek se a nama se posrećilo da ga napravimo. Cilj muzeja je da Alka živi cijelu godinu, a da posjetitelji koji dođu u mu-

značaja

u tom počasnom odboru mjesto i braniteljskim udrugama, ali i još nekim drugim značajnim imenima, kulturnim i znanstvenim institucijama u Republici Hrvatskoj. Svi će dobronamjerni znati da ovim ograničenim brojem članova Počasnog odbora nisu zanemareni ni drugi kojima je ova obljetnica vrijedna sastavnica hrvatskoga nacionalnoga i kulturnoga identiteta.

Zajedno s HAZU, gradovima i općinama alkarskog kraja i Franjevačkim samostanom i Svetištem Gospe Sinjske pripremili ste znanstveni skup o 300. obljetnici Sinjske alke i čudesne obrane Sinja koji je počeo u Zagrebu, a nastavio se u Sinju.

U sklopu projekata za obilježavanje 300. obljetnice Sinjske alke organiziran je i znanstveni skup o Alki pod pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Prvi dio održan je u Zagrebu, a nastavak skupa u Sinju. Sudjelovalo je oko šezdeset znanstvenika, a bilo je i novih materijala iz Venecijanskoga arhiva.

Za razliku od sličnih natjecanja koja su nestala, Sinjska alka održala se jer se nadovezala na jedan zbiljski povijesni događaj koji je iznimno značajan za Sinj i cetinski kraj. Pobjedu nad Turcima branitelji su povezali se s pomoći Čudotvorne Gospe Sinjske pa viteški turnir nije samo uspomenička igra nego i manifestacija nečega što se ukorijenilo duboko u narodu

Koje ste još projekte pripremili za 300. obljetnicu Alke?

Zaista je mnogo projekata koje smo pripremili, od izdavanja poštanske marke i izrade zlatnog i srebrnog kovanog novca do snimanja igrano-dokumentarnog filma o Alki i predstavljanja Alke izvan Sinja. Posebno treba izdvojiti upravo objavljen Leksikon Sinjske alke u suradnji s Maticom hrvatskom, ali i nabavku novih tribina te uređenje alkarskog trkališta. Najvažniji su pak projekti izgradnja Alkarskih dvora i Muzeja Sinjske alke.

Prateći rad Viteškog alkarskog društva od prošlogodišnje Alke do danas zamjetno je da nikada niste bili toliko aktivni. Alkarska povorka svečano je defilirala Ramom, Zagrebom, nedavno Bruxellesom, a na redu je Split. Zašto?

Ponosni smo što je 300. obljetnica od najvećega nacionalnoga značenja. Sinjani i Cetinjani su vjerno čuvali od zaborava uspomenu na bitku 1715. godine, na pomoć Gospe Sinjske u pobjedi i igri Alke kao izravnom izdanku te pobjede. Ponosni smo i na činjenicu da Alka nije samo lokalna sinjska manifestacija nego je ona hrvatska nacionalna vrijednost, a ulaskom na UNESCOV popis i kulturna manifestacija od svjetskoga značenja. Ponosni smo i na to što ćemo ove godine, nadam se, uspješno, svima predstaviti sveukupnu našu baštinu koja je okupljena oko Sinjske alke.

IVO HORVATIĆ